

Današnje razmere ter vedno večja konkurenca in vsled večje zahteve trgovcev s sirom, oziroma konsumentov, otežujejo položaj sirarstva: zato se mora smatrati za umetnost in pa tudi za srečo, ako kak v teku enega poletja izdela le dobre in nepokvarjene sire.

Naši siri glede okusa, enakomerne luknjičavosti, velikosti lukenj in finosti testa nikakor ne zadoščajo. Vsak izkušen sirar dobro ve, da dober okus, oziroma dobra kakovost največ zavisi od pravilnega godenja sira in tvorjenja luknjic v njem. Z godenjem dobi sir pravi duh, velike luknjice pa nastanejo, če se godneje pospeši. To sirarja lahko zapelje, da godenje preveč pospeši, in vsled tega se hlebi pokvari, ker godenja ne more v pravem času ustaviti. Nadalje zahtevajo velike luknje zagleglo in pročno testo, ki se ne trga rado in ne da razpoklega sira.

Poklic sirarja dandanes torej zahteva veliko več izkušenj in temeljitega znanja kakor poprej; dandanes ne zadošča več, če sirar zna zvršiti z rokama potrebna dela, ampak mora sodelovati tudi glava, t. j. sirar mora vedeti, zakaj dela to in ono. Veda mora biti združena s prakso.

Sirjenje ima tudi v tem svoje težkoče, ker ima sirno mleko različne lastnosti in se v vsaki sirarnici ne more enako sirariti celo v eni in isti sirarnici, sirarjenje ni vsak teden enako, da, celo z jutranjim mlekom je drugače delati, kakor z večernim. Ob vlažnem in hladnem vremenu se tudi drugače siri, kakor ob suhem in gorkem vremenu, in spomladi je delo drugačno kakor po leti, in zopet različno je jeseni ali po zimi. Glavna reč vedno ostane izdelovanje nežnega, prožnega in vender zadosti suhega testa, ki ima v sebi dovolj sposobnosti za godenje (kipenje).

Izkušen in ob enem znanstveno naobražen sirar pazi na vse pojave pri izdelovanju sira, te je natančnejši pri delu! Njegova opazovanja so bolj premišljena in marsikak pojav, ki ga kak drugi sirar prezre ali ga niti ne zapazi, mu je dovolj važen, da ga upošteva in ga presodi glede na njegove posledice. Tak sirar je bolj gotov v svojem delu, on ne dela tja v en dan, temveč pazi na predpogoje v sirarstvu, ki se mu vedno pravi kašipot. Dober sirar strogo zahteva le dobrega mleka, naredi pa tudi iz slabega mleka še vedno boljši sir kakor kak slab sirar iz dobrega mleka.

Sicer ima pa sirar tem večje veselje s svojim poklicem, ako ga temeljito pozna, ter ima manj jeze in skrbi, ker se ve varovati škode. Za naše sirarje je torej neobhodno potrebno, da spoje svoje izkušnje z znanstvenimi nauki, kajti šele tedaj se nam je v sirarstvu nadejati dobrih uspehov in napredka.

Poučni in zabavni del.

Kaj se je Makaru sanjalo.

Ruski spisal V. Korolenko; prevel M. Hostnik.

(Vse tiskovne pravice prihranjene.)

To se je sanjalo ubogemu Makaru, kateri je zagibal svoja teleta¹⁾ v daljne, osorne dežele, — taistemu Makaru, na katerega se vale, kakor je znano, vse bunke.²⁾

Njega rojstveni kraj — gluha vas Čalgan — zgubil se je v daljnjej jakutskej tajge.³⁾ Očetje in dedje Makarovi odvojevali so od tajge kos premrzle zemlje. Dasi je osorna goščava še vedno stala okolu kakor sovražna stena, vendar niso obupovali. Po trebežih so se pokazale ograje, stale so kopice žita in senk, rasle so majhene, zakajene jurte⁴⁾. Naposled je na hribcu, iz sredine naselbine, zafrčal proti nebu zvonik, kakor zmagonosna zastava.

Čalgan je postal velika vas.

Pa ko so očetje in dedje Makara vojevali tajgo⁵⁾, žgali laze, sekali, postajali so sami vedno bolj divji, ne da bi to zapazili. Za žene so si jemali Jakutke, sprejemali so jakutski jezik, jakutske navade. Značajne črte velikega ruskega plemena so se zbrisavale in zginjale.

Pa naj bo uže kakor hoče, moj Makar je vendar tvrdo znal, da je čalganske kmetske korenine. Tukaj se je rodil, tukaj je tudi umreti mislil. Zelo ponosen je bil na to, da češ veliko ve in večkrat je druge psoval, češ, da so „nečisti Jakuti“, dasi, po pravici rečem, on sam ni imel drugih običajev in ni drugače živel, ko oni. Po rusko je govoril malo in dovolj slabo, oblačil se je v zverinske kože, obupal se v torbase⁶⁾ živel je v navadnem času o mlincih z naslojem opečenega čaja⁷⁾, po praznikih in v drugih posebnih slučajih pa je pojedal toplenega masla ravno toliko, kolikor ga je stalo pred njim na mizi. Jezdil je prav umeteljno na voléh, kadar pa je bil bolan, povabljal je k sebi šamana⁸⁾ ki se je kakor stekel in se skripom zob metal nanj, da bi ustrašil in izpodil iz Makara bolezen, ki je tičala v njem.

Delal je strašansko veliko, živel ubogo, trpel glad in hlad. Ali je imel kakršne si bodi misli, razen vednih skrbij o mlincih in o čaju? Da, imel jih je.

Kadar je bival pijan, se je jokal. „Kako je naše življenje — govoril je — moj Bog!“ Razen tega je včasih govoril, da bi najraje vse pustil in šel na „goro“. Tam ne bo ni oral, ni sejal, ni sekal, ne bo vozil drov, celo žita na ročnem mlinu ne bo mlel. Samo za nebesa se

¹⁾ Kamor M. telet ni gonil — zelo daleč.

²⁾ Na bednago Makara vse šiški valjat. Poslovica.

³⁾ Les, v katerem še sekira ni pela; sibirski beseda.

⁴⁾ Šotori sibirskih drugodcev, nam. Koč.

⁵⁾ Tajga.

⁶⁾ Opanke.

⁷⁾ Slab čaj, v podobi opeke.

⁸⁾ Paganski čarovnik.

bo pripravljaj. Kaka je ta „gora“, kje je ona, tega na tanko ni vedel, vedel je samo, da ta gora je vprvič, vdrugič pa, da je ona nekje daleč, — tako daleč, da od ondod ga ne dohoda sam tojón-izpravnik. Davkov, seveda, tudi ne bo plačeval.

Kadar je bil trezen, ni imel te misli, morda zato ker se mu ni zdelo mogoče, da bi se našla taka prelepa gora, no kadar je bil pijan, imel je več poguma. Morda tudi ne najde prave gore in nalete na drugo. „Takrat bo huda pela, govoril je, pa vendar se je pripravljaj iti; ako pa ni izpolnil tega svojega namena, tak bržkone zato, ker so mu tatarski poseljenci prodajali vselej slabo žganje, ki je bilo nalito na mahorki*), da bi bila močnejši; od nje je takoj vpadul v slabost in zboljeval.

* * *

Bilo je na sveti večer. Makaru je bilo znano, da je jutri velik praznik. Zato ga je mučila želja, da bi se napil, ali v žepu ni bilo ni cvenka, žita je bilo pa tudi uže bolj malo. Makar je bil uže dolžan kupcem in Tatarom. Ali jutri je velik praznik, delati se ne sme; kaj pa bo vendar delal, ako ne bude pijan? Ta misel delala ga je nesrečnega. Kako je njegovo življenje: Celo o velikem zimskem prazniku ne izpije poliča žganja!

Prišla mu je v glavo srečna misel. Vstal je in oblekel svojo raztrgano sono (kožuh). Njegova žena, krepka, žilava, nenavadno močna in ravno tako nenavadno grda baba, ki je raskvoz znala njegove ne posebno zvite misli, uganila je tudi to pot njegov namen.

„Kam pa, hudiman? Hočeš zopet sam žganje žlebiti?“

„Molči! En polič kupim. Jutri bova vkup pila. Hlopnil jo je po pleču tako močno, da se je zamajala, in še namižknil jo je. Žensko srce je uže tako! Ona je vedela, da jo Makar gotovo opehari, pa udala se je čaru soprogove nežnosti.

Šel je ven, ujel v alasu starega lisca, privel ga za grivo k sanem in začel zapregati. Kmalu je lisec svojega gospodarja potegnil črez vrata dvorca. Tu se je ustavil, obrnil glavo in vprašalno pogledal na zamišljenega Makara. Takrat je Makar potegnil za levi vajet in napremil konja na kraj vasi.

Prav na kraji vasi je stala majhena jurta. Iz nje, kakor iz drugih jurt tud, vzdigal se je visoko dim kameljka*) njega bele, zibajoče se plenice zagrinjale so hladne zvezde in jarki mesec. Ogenj se je veselo prelival in blestel skvoz motne ledene sveče. Vse okoli je bilo tiho.

Tukaj sta živela dva tuja možka iz daljnih dežel. Kako sta prišla semkaj, kaka huda osoda jih je vrgla v te daljne goščave, tega Makar ni vedel in mu tudi mari ni bilo; pa rad je imel opraviti z njima, ker nista ga pritiskala in nista posebno tirjala, da bi plačal dolg. Ko je vstopil v jurto, krenil jo je makar takoj k kameljku in iztegnil k ognju svoje zamrzle roke.

*) Najbolj smrdeči tobak.

**) Veliko ognjišče (namesto peči.)

„Ča!“ rekel je, češ, kako hudo je mraz. Tuja moža sta bila doma. Na mizi je gorela sveča, dasi nista ničesar delali. Jeden je ležal na postelji, puščal je kroge dima, zamišljeno sledil, kako se dim zvija, vidno je bilo da s temi kolobarji zvezuje dolge nitke svojih lastnih mislij. Drugi je sedel proti peči in je tudi zamišljen sledil, kako ogenj skače z jednega polena na drugo.

„Zdravi!“ rekel je Makar, da bi nehalo molčenje, ki mu je bilo težko.

Seveda, on ni vedel, kako gorje je ležalo na srcu tujcev, kaki spomini so rojili v njiju glavi ta večer, kake slike so se jima vrtele v fantastičnih prelivih ognja in dima. V nameček je pa on imel še svojo skrb.

Mlajši človek, ki je sedel poleg kameljka, vzdignil je glavo in kalnimi očmi pogledal na Makara, kakor da ga ni izpoznal.

Potem pa je potresel glavo in hitro vstal.

A, zdrav, zdrav, Makar! Nu, odlično. Ali boš pil čaj z nama?

Makaru je ponudba bila pogodi.

„Čaj? To pa to! Prav izvrstno, brat, je to.

Hitro se je začel slučiti. Slekkel je kožuh potegnil kučmo z glave.

Čutil se je bolj prostega. Videl je, da so v samovar uže zaplapclali goreči oglji; zato se je obrnil k mlademu človeku prilizljivo.

„Jaz vas ljubim, oh ljubim! Tako ljubim, tako ljubim. Po noči ne spim . .

Tujec se je obrnil, na licu se mu je pojavil grenak smehljaj.

„A, ljubiš?“ reče oni. „Kaj bi pa rad?

Makar je bil v zadregi.

„Imam nekaj za bregom“, odgovori. „Kako si pa uganil!“

„Prav. Potem, ko se napijem čaja, povem.

Ker sta sama gospodarja Makaru ponudila čaja, zdelo se mu je, da gre lahko daljše.

„Ali kaj pečenega pa ni? Imam prav rad“ rekel je.

„Ni.“

Nu, vse jedno, tolaži ga Makar“ drugo pot smem.

„Drugopot.“

Zdaj je Makar računil, da sta mu tujca dolžna kos pečenke, take dolgove pa je on vselej izterjaval.

Črez jedno uro je zopet sedel v sani. Dobil je cel rubelj; prodal je pet voz drv za dovolj dobro ceno. Res je, prisegal je in pridušal se je, da ne zapije teh denarjev danes, ali v resnici je imel namen, da stvari to nemudoma! Prava reč! Veselje, ki ga je čakalo, zaglušalo je očitane vesti. Celo o tem ni mislil, da ga dobro vklesti zvesta žena, opeharjena žena, kadar se pijan vrne domov.

„Kam pa, Makar“ zakričal je s smehom tujec, ko je videl, da je Makarov konj, namesto da bi šel naravnost, krenil proti Tatarom.

Tpru-u! . . . Tpru-u!*) Prokleti konj, viž, kam pelja opravičeval se je Makar, pa vendar je močno naiegoval levi vajet, desnim pa je nezapaženo hlestal lisca

Umni konjič je očitljivo pomahoval repom in počasi stopical, kamor je bilo treba. Skripanje plaznic je kmalu utihnilo poleg vrat tatarskega dvora.

* * *

Poleg tatarskih vrat bilo je privezano nekoliko konj z visokimi jakutskimi sedli.

V tesnej koči je bilo soparno. Redki dim mahorke je stal kakor oblak in se je počasi potegoval proti ustju kameljka. Za mizami in po klopeh so sedeli Jakuti, na mizah so stale čaše z žganjem, tam pa tam je kopica ljudij kvartala. Lica so bila potna in rdeča. Oči igrecev sledile so divje za kartami, Denarji so se jemali iz jednih žepov in se takoj skrivali v drugih. Na mizi v kotu, čepel je in se majal pijan Jakut in je vlekel svojo brezkončno pesem. Iz grla so mu šli divji, škripeči zvoki, ponavljal je na vse načine, da je jutri velik praznik, danes pa, da je on pijan.

Makar je dal denarje, njemu pa so dali polič. Sunil pa je pod pazduho ter odšel v temen kot, tako, da ga ni nihče zapazil. Tam je nalival čašico za čašico in vlekel jedno za drugo. Žganje je bilo grenko, ker je bilo pred praznikom, primešano je bilo vanje dobre tri četvrtine vode. Zato pa, kakor je bilo vidno, tobaka krčmarju ni bilo žal. Makaru je vselej sapo zapiralo na minuto in v očeh so hodili nikaki rdeči kolobarji.

Kmalu je opijanel. Tudi on je počenil na slamo, objel si kolena in položil na-nji svojo težko glavo. Iz grla izlili so se mu taisti skripoči grdi glasovi. Pel je, da je jutri praznik in da je on zapil pet voz drv.

Mej tem se je v koči delalo tesneje in tesneje. Prihajali so novi gostje Jakuti. Gospodar je videl, da kmalu ne bo vsem prostora. Vstal je izza mize in se ozrl po koči. Ta pogled je ustrelil tudi v temni kot in zadel tam tistega Jakuta in Makara.

Približal se je Jakutu, zgrabil ga za vrat in telebil ven iz kočice. Potem je stopil k Makaru. Njemu tukajšnjemu prebivalcu, izkazal je večjo čast, odprl je na stežaj duri in dal revežu tako brco, da je Makar strmo-glavo letel iz kočice in pičil nosom naravnost v kupico snega.

Ne ve se, ali ga je tako ravnanje razžalilo ali ne. Čutil je, da ima v rokavih sneg, na licu tudi sneg. Tako ali tako je izkobilal iz snega in se popletel k svojemu liscu.

Luna se je vzdignila uže visoko. Veliki medved je uže začel spuščati rep nizdolu. Mraz se je večal. Včasi so na severu izza temnega poluokroglega oblaka vstajali slabotno igraje, ognjeni stolbi severnega sija, ki se je ravno začenjalo.

Lisec je brž ko ne čutil neprijetno stanje gospodarja in je previdno in pametno korakal domov. Makar

je sedel na saneh, majal se v razne strani in nadaljeval svojo pesem. Pel je, da je zapil pet voz drv in da ga bo čena klatila. Glasovi, ki so se iztrgavali iz grla, skripali in stokali so v večernem zraku tako otožno in žalostno, da je tujcu, ki je vzplezal o tem času na streho jurte, da bi zaveznil dimnik, postalo še bolj težko na srcu od Makarovega petja.

Mej tem je lisec privlekel sani na hribec, odkoder se je videla vsa okolica. Sneg je jarko blestel, ker ga je svit meseca oblival. Zdaj pa zdaj je bil svit meseca, kakor da taja, sneg je temnel, in takoj se je na njem prelival odlesk severnega sija. Takrat se je zdelo, kakor da se snežni holmi in tajga na snegu zdaj približuje, zdaj obdaljuje. Makar je razločno videl ravno pod tajgo snežno plešo Jamlaškega hribčka, za katerim je imel Makar v tajgi nastavljene pasti in zanke za zveri in ptice,

To mu je obrnilo misli v drugo stran. Zapel je, da se mu je v past ujela lisica. Jutri da proda kožo in baba ga ne bo klatila. (Dalje sledi.)

***** * * * * * Novice. * * * * * *****

— **Osebnosti.** Definitivnimi na sedanjih svojih mestih so imenovani učitelj voditelj v Gribljah g. Alojzij Potočnik, učitelj na Gori g. Anton Kerže in učiteljica v Semiču gosp. Albina Golob. Učitelj v Trebelnem g. Fran Mlakar je premeščen v Št. Rupert.

— **Novi kanoniki.** V nedeljo so bili umešeni novi kanoniki gg. dr. Lampe, dr. Karlin in Sajovic.

— **Častno občanstvo** je občina Vrhopolje podelila drž. poslancu dr. Ferjančiču in vipavskemu županu Antonu Hrovatinu.

— **Odlikovanje.** Naš rojak iz Slov. Bistrice, gim. prof. g. Dominik Paskolu v Padlovgradu je dobil od ruskega carja red sv. Stanislava II vrste.

— **Ravnatelj na držav. ljudski šoli v Trstu** je imenovan I. Brunlechner iz Gornje Štajerske. Za asistenta in za učitelja na isti šoli je bil preslab, potom protekcije pa je nakrat postal dober za ravnatelja tega zavoda. Protekcija je bila tako izdatna, da so bili temu možu na ljubav preterirani izvrstni, zaslužni in starejši, vseh deželnih jezikov primorske zmožni kompetenti.

— **Nadvojvodinja Elizabeta**, hčerka pokojnega prestolonaslednika Rudolfa, se mudi sedaj v Gorici, kjer ostane toliko časa, da mine poroka njene matere nadvojvodinje Štefanije z grofom Lonyayem.

— **Državna podpora.** Ministerstvo notranjih del je za popravo mostu čez Reko pri Ostrožnem brdu v postojinskem okraju dovolilo podpore 4000 K.

— **Novo slovensko tovarniško podjetje.** Tiskar v Celju g. Dragotin Hribar je otvoril v Ljubljani mehanično tkanin in pletenin.

— **Prepovedana igra.** Deželno predsedništvo je prepovedalo „Dramatičnemu društvu“ predstavo Jurčičevega „Tugomera“. Ta je popolnoma predelan, nima sedaj nikake tendence, a vzlic tem ni našel milosti pri isti vladi, ki sicer nemške igre presoja z največjo prizanesljivostjo.

*) Tako Rusi konje ustavljajo.

ključavničar in se to delo tedaj ne more smatrati za prestopok obrtne pravice, temveč i sestavljenje i trgovina z istimi po § 36 o. r. za dovoljeno.

To mnenje se pa izvaja že tudi iz tega, da smejo po mnenji mnogih zbornic ključavničarji za poljedelske stroje in orodja, kar je ravno pri S. slučaj, s svojim obrtom združiti tudi trgovino z istimi, kakor tudi trgovino z železom in železnim blagom, ne da bi morali tega zglasiti kot posebni obrt.

Če je tedaj S. imel pravico trgovati s šivalnimi stroji, se lahko trdi, da je bil tudi opravičen za prodajanje koles, posebno z ozirom nato, da se kolesarstvo vedno bolj širi, in to tembolj, ker je izdelovanje koles glede na vso konstrukcijo, razven nekaterih postranskih sestavin, ključavničarsko delo.

Če se tudi mora pripoznati, da ključavničarji le redko izdelujejo kolesa, se vendar ne more dvomiti da imajo ključavničarji pravico, da kolesa i popravljajo i izdelujejo, in držeč se načela glede šivalnih strojev, tudi pravico trgovati ž njimi.

Odsek pripomni, da se morajo ta izvajanja c. k. okraj. glavarstvo kot utemeljena smatrati in pridružujoč se jim povdarja še, da je I. S. tudi trgovec z železnino, zato nasvetuje: Zbornica naj se v svojem poročilu na c. k. okr. glavarstvo izjavi, da je ključavničar in trgovec z železnino J. S. opravičen prodajati šivalne in poljedelske stroje, kolesa i. t. d. — Prodlog se sprejme.

Kmetijstvo.

Pripomočki zoper grozdno plesnobo.

(Spisal F. Kobër, preložil dr. Brenčič.)

Od vseh sredstev, ki se priporočajo zoper te glivice, je najvplivnejše in najsigurnejše žvepleni prah in žveplena moka. Vsa druga sredstva, kakor pepel, apno, lug, gnojnica so pa brez vsakega haska.

Žveplena moka mora biti jako fino semleta, tudi je žveplena moka boljša, kakor žvepleno cvetje, kajti žveplena moka ima ostrovoglate prašne dele, dočim so ti deli žveplenega cvetja okrogli. Ostrovoglati deli žveplenega prahu ali moke se bolje primejo trsnih delov, kakor pa okrogli deli žveplenega cvetja.

Paziti se mora tudi na to, da je fina žveplena moka brez vsake druge nesnage, kakor apna, gipsa itd.

Fino zdrobljena čista žveplena moka (90 do 95%) je belorumene barve, onečiščena pa je manj ali več sivorumena. Čim fineje je žveplo semleto, temveč uspeha dosežemo ž njim in tem manj ga porabimo.

Učinek žvepla na glavice je ta, da prouzročuje žvepleno kislino, to je tisti duh, ki ga zapaziš ako užgeš v posodo žveplo, predno naliješ vanjo vino. — Ravno ta žveplena kislina je strup za glivice ter glivice pokonča.

Ako hočemo doseči povoljni uspeh z žveplanjem, moramo žveplati ob mirnih toplih in solčnih dneh in še le tedaj, ko se rosa posuši. Če tako žveplamo, bomo, ako stopimo po žveplanju v vinograd, natanko zapazili, oziroma ovohali žvepleni duh, katerega provzroči tvorjenje žveplene kisline.

V krajih, kjer se pojavlja ta bolezen navadno vsako leto, moramo iz previdnosti in že v naprej žveplati, in sicer prvokrat takoj po razvitju mladih poganjков in drugokrat pa še pred cvetom.

Žveplanje vrši se ali z ročnimi mehi ali pa s tako imenovanim „Rückenschwefler“. katerega rabijo na Spodnjem Štajerskem Podobno je to zadnje orodje brizgalnici, s katero škropimo zoper strupeno roso. Delavec si ga ravno tako obesi na hrbet, kakor škropilnico za peronosporo in žvepla potem slično, kakor se s škropilnico škropi. Ta „Rückenschwefler“, imenujmo ga „nahrbtni žveplar“ je najnovejša iznajdba, ki se je zelo obnesla, kajti delo ž njim je laglje, hitreje in boljše. kakor pa z ročnimi mehovi, ker se laglje ž njim ravna in je tudi napolnitev veliko ednostavnejša. V meh lahko denemo samo 1—2 kg prahu, v „nahrbtni žveplar“ pa 6—8 kg.

Žveplanje se mora sploh tako vršiti, da se požvepljajo fino vsi deli trte, ne pa tako, kakor se je to dosedaj storilo, da se razsiplje celi kup žvepla na posamezne dele trte.

Ako se nasipa preveč žvepla, se s tem poškodujejo posamezni deli trte, ker se tako vzdajajo tam, kjer se je vsipalo preveč žvepla, lise na jagodah, katere izgledajo, kakor da bi bile jagode požgane. V toplih legah se mora posebno na to paziti, da se ono grozdje, ki visi na solčni kraj, nikdar preveč ne požvepla. Ako je začelo takoj po žveplenju deževati, se mora z nova žveplati. Ako se grozdje žvepla v poznem poletju, se s tem provzroči, da dobi vino okus po žveplu, „žvepleni vodik“.

Ta okus se spravi s tem, da se vino kmalu pretoči ter užge žveplo. Na ta način bode vino ta okus kmalu zgubilo.

Kolikokrat se žvepla?

Čim močneje nastopi ta bolezen, tem večkrat se mora žveplati, kakor je to tudi pri strupeni rosi. V južnih deželah žvepljajo 3—6krat na leto.

Poučni in zabavni del.

Kaj se je Makaru sanjalo.

Ruski spisal V. Korolenko; prevel M. Hostnik.

(Vse tiskovne pravice prihranjene.)

(Dalje.)

V mraznem zraku se je razlegel prvi udar zvona, ko je Makar stopil v koč. Prva beseda ženi je bila, da se je jima v past ujela lisica. Popolno je pozabil, da žena ni pila žganja vkupe ž njim. Silno se je začudil,

ko ga je, navzlic veselej novici, žena takoj grozno branila. Predno se je zavalil na postelj, pritisnila mu je še jedno pest v hrbet.

Mej tem je nad Čalganom pelo slavnostno praznično klenkanje, ki se je daleč odmevalo.

* * *

Ležal je na postelji. Glava mu je gorela. Znotraj je žgalo kakor prav ogenj, Po žilah se je pretakala močna zmes žganja in tobačne žlindre. Po licu so tekli hladni curki talega snega; ravno taki curki tekli so po hrbtu.

Žena je mislila, da spi. Pa on ni spal. Lisica mu ni šla iz glave. On se je že do cela prepričal, da se je ujela v past; celo vedel je, v katero. On jo je videl, videl je, kako jo je težki ploh priščenil k zemlji in kako draska sneg in se trudi, da bi se izmuznila. Žarki lune, ki so mežikali skoz goščavo, igrali so na zlatih kocinah. Oči zverine svrkale so mu naproti.

Ni se mogel premoči, vstal je in jo krenil k svo-
jemu zvestemu lisicu, da bi se peljal v tajgo.

Kaj je pa to? Kakor da so ga močne roke njegove babe zgrabile za vratnik kožuha in ga vrgle nazaj na postelj?

Ne, on je že za vasjo. Plaznice jednomerno skrip-
ljajo po trdem snegu. Čalgon je uže za hrbtom. Odzadaj slavnostno buči cerkveni zvon. Nad temno črto obnebja, na svetlem nebu pokazuje se in se zopet skrivajo cele črnih senc jakutskih jezdecev, v visokih špičastih kučmah. Jakuti hite v cerkev.

Mej tem se je luna spustila. Na vrhu prav nad glavo, ustavil se je belkast oblaček in začel sijati in se izpreminjati v fosforovem blesku. Potem se je nekako raztrgal, se raztegnil, prsknil in od njega so se v razne strani potegnile ognjene lise raznih barv, a poluokrogli temni oblak na severu je še bolj potemnel. Postal je črn, bolj črn kot tajga, h katerej se je bližal Makar.

Pot se je vil mej drobnim, gostim, mladim drevjem. Na desno so se vzdigali holmi, na levo tudi. Čem dalje tem višje je bilo drevje. Tajga je postajala gosta. Stala je molčeča in polna skrivnostij. Na golih vejah mecesnov je srebrno ivje viselo kakor puh.

Mehki svit severnega sija se prodira skvoz njih vršine, hodi po tajgi ter odkriva tu snežno poljan, tam ležeča trupla razbitih gozdnih velikanov se snežnim puhom. Trenotek in vse je zopet tonilo v mraku, polnem molčanje in tajne.

Makar se je ustavil. Na tem mestu, skoraj tik pota, začela se je cela vrsta pastij. Pri fosforovem svitu je natančno videl nevisoko zagrajo iz suhljadi, videl je celo prvo past, tri težke dolge hlode, katere so se upirali ob navpičen kol in katere je poddrževal cel sistem vzvodov z vrvicami iz žime.

Res je, to so bile tuje pasti, pa saj lisica se je tudi v tuje lahko ujela. Makar je hitro skobacal sè sanij pustil umnega lisca na poti in nategoval ušesa.

V tajgi je mrtva tišina. Le iz daljne vasi, ki se zdaj ni videla, odmeval se je, kakor prej, slavnostni zvon.

Bati se ni bilo treba. Lastnik pastij, Čalganec Aleš, sosed in krvni sovražnik Makarov, je zdaj gotovo v cerkvi. Sneg je nedavno zapadel, pa ni bilo nikacega sledu na njega ravnem površju. Krenil je v goščavo, — ničesar ni. Pod nogami hrusta sneg. Pasti stoje po vrsti, rekel bi, kakor vrste topov z odprtimi žreli, in molče pričakujejo.

Hodil je naprej in nazaj, — zastonj. Obrnil se je zopet proti potu.

Toda, čuj! Nekaj je zašumelo. — V tajgi je zamigljala rudečkasta dlaka, to pot v razsvetljenem mestu, tako blizu. Makar je natanko videl ostru ušesa lisice, njen metljasti rep je migal semtertja, kakor da mami Makarja v goščavo. Zginila je mej debli tja, kjer so Makarove pasti, kmalu se je po lesu razlegel zamolkel, ne težak udar. Iz začetka se je slišal odtrgano, zamolklo, potem njegov odmev kakor da iz pod napušč tajge, in tiho je zamrl v daljnem jarku.

Makaru je srce zatrepetalo. To je padel plad pasti. Makar je planil in smukal skvoz goščavo. Hladne veje so ga švigale po očeh in mu tresle sneg na lice. Spotikal se je, sapo mu je zapiralo!

Glej, pribežal je na posekovanje, katero je nekdam sam natrebil. Drevje, belo od ivja, stalo je po obeh straneh, spodaj pa je šla pot, vedno ožja in ožja, a na koncu pota je prežalo žrelo velike pasti. Ni uže daleč.

Pa glej, na poti blizu pasti, smuknil je nekdo in se skril. Makar je spoznal Čalganca Aleša, natančno je videl njegovo neveliko, čokasto postavo, napogneno naprej kakor hodi medved. Makaru se je zdelo, da je temno lice Aleša postalo še temneje, veliki zobje pa so režali še bolj, ko po navadi.

Makara se je lotila odkritosrčna nevolja. — „Ti negoda ti: Lej ga, po mojih pasteh stika!“ — Res je. Makar sam se je ravnokar tudi plazil okolo Aleševih pastij, no to je bilo kaj drugega. Razložek pa je bil ta, da, ko je sam hodil poleg tujih pastij, čutil je strah, da ga zasačijo, ko pa so poleg njegovih pastij hodili drugi, bil je nejevoljen in je želel, da bi sam zasačil onega, ki tepta njegove pravice.

Smuknil je popred k pasti, ki se je bila sprožila. Tam je bila lisica. Aleš je kakor medved cincal ravnostja. Treba ga je bilo prehiteti.

Nu, glej, tu je hlod, ki se je sprožil. Pod njim se vidi rudečkasta dlaka priloputnjene zverine. Lisica je praskala po snegu prav tako, kakor jo je videl poprej in ravno tako je upirala vanj svoje bistro oči. — Titima (pusti)! To je moje, kriknil je Makar Alešu.

Titima! . . . odkliknil se je, kakor odmev, glas Aleša. — Moje! Oba sta cvrla ob enem, kdo bo prej, začela vzdigati hlod, in jemati iz pod njega zverino. Ko je bil hlod vzdignjen, vstala je tudi lisica. Skočila je daleč, potem se ustavila, pogledala na oba Čalganca nasmešljivo, potem pripognila smrček, liznila mesto, kjer jo je hlod uščenil in je veselja pobežala naprej in ljubeznjivo pomahovala z repom.

Aleš je hotel prasniti za njo, toda Makar ga je zgrabil od zadaj za polo kožuha.

Titima! Zakričal je. To je moje! in sam jo je udril za lisico.

„Titima!“ odzval se je kakor odmev zopet glas Aleša, in Makar je občutil, da je zdaj njega zgrabil za kožuh in mahoma tekel zopet spredaj.

Makar se je razkačil. Pozabil je lisico in cvrl za Alešem, ki je bežal.

Bežala sta kar se je dalo. Mecesnova veja je posnela kučmo z Aleševe glave, pa ni bilo časa, da bi jo pobral. Makar je bil za petami z jarostnim vpitjem. Toda Aleš je bil vselej bolj premeten, nego ubogi Makar. Hipoma se je ustavil, se obrnil in napognil glavo. Makar je trčil v njo s trebuhom in se prekopicnil v sneg. Ko je padal, potegnil mu je prokleti Aleš kučmo z glave in se skril v tajgi.

Makar se je medlo vzdignil. Čutil je, da je do cela pobit in nesrečen. Nравstveno stanje njegovo bilo je gnusno. Lisica je bila uže v rokah, a zdaj . . . Zdelo se mu je, da je v potemnevšji goščavi še enkrat nasmešljivo mahnila z repom, pa se skrila za vselej. Potemnelo je. Belkasti oblaček toliko, da se je videl nad glavo. On je počasi nekako tajal, od njega so se nekako trudno in otožno lili žarki severnega sija in umirali.

Po vrelem telesu Makara curljali so celi potoki ostrih kapelj talega snega. Sneg se mu je vtihotapil v rokave, za vratnik kožuha, mužil se na hrbtu, lil za golence. Prokleti Aleš jo je popihal z njegovo kučmo. Rokavice je usejal nekje, ko je bežal. Slaba mu je pela. Makar je znal, da se ljuti mraz ne šali z ljudmi, ki ho dijo v tajgo brez rokavic in brez kučme.

Dolgo je uže šel. Kakor je računil, bi moral že zdavnaj priti iz Jamalaha in zagledati zvonike a vedno je še taval po tajgi. Goščava ga je kakor čarovnica držala v svojih objemljajih. Iz daljave je bilo še vedno slišati taisto slavnostno klenkanje. Makaru se je zdelo, da mu gre naproti, pa zvonjenje se je vedno oddaljšalo, in čem tiši in tiši so postajali njega prelive, tem silneje je Makaru v srcu sililo obupanje.

Utrudil se je. Ves zadavljen je bil. Noge so kin-kale pod njim. V razbitem telesu je stokala topa bolečina, V prsih mu je zapiralo sapo. Roke in noge so bile uže kakor krepelci. Obnaženo glavo stiskali so nekaki razheljeni obroči.

„Poginem, pa je!“ šinilo mu je po glavi. Pa vendar je šel.

Tajga je molčala. Samo zapirala se je za njim z nekako sovražno trmo: nikjer se ni svetilo; nikjer nič upanja.

„Poginem, pa je!“ mislil je vedno Makar.

Popolno oslabil je. Zdaj ga je mlado drevje kle-stilo po licu kar naravnost, brez vsake sramožljivosti kakor da mu navlaš nagaja v njegovem brezpomočnem položaji. V jednom mestu je na goličavo pribežal bel auškan (zajec), sedel na zadnje lapice, pomigal z dolgimi

ušesi s črnimi marogami na konci in se začel umivati in se predrzno pačiti Makaru. Dal mu je razumeti, da on njega, Makara, odlično zna, da on je ravno taisti Makar ki je razstavil v tajgi ostroumne mašine, da bi njega, zajca, pogubil. No zdaj on njemu lehkó nagaja.

Makaru se je inak storilo. Mej tem se je tajga vedno oživljala, pa oživljala se je sovražno. Zdaj so celo daljna drevesa stegovala veje na njegov pot ter ga zgrabila za lase. svrkala po očeh, po licu. Téterevi so prihajali iz svojih skrivališč in ustavljali vanj svoje radovedne okrogle oči, a kosači so begali mej njimi z razpuščenimi repi in srdito odstavljenimi perotmi in so glasno pripovedovali svojim samkam o njegovih, Makarovih zvijačah. Naposled pa je v daljnih goščavah zarežalo tisoč lisičjih smrčkov. Nosljali so zrak in porogljivo gledali na Makara, migaje z ostrimi ušesi, zajci pa so stali pred njega na zadnje lapice in pobotali in pripovedovali o Makarovih nesrečah.

To je bilo pa uže preveč.

„Poginem!“ pomislil je Makar in sklenil, da to stvari takoj.

Legel je v sneg.

Mraz je pritiskal in pritiskal. Poslednji prelive severnega sija so medlo migljali in se vleкли po nebu in pogledovali na Makara skvoz vršine tajge. Poslednji odmevi zvona slišali so se iz daljnega Čalgona.

Severni sij je zatrepetal pa upasil. Zvon je umolknil. Makar je nmrl.

(Dalje sledi.)

— **Osebne vesti.** Suplent na ptujski gimnaziji gosp. Jos. Wester je imenovan profesorjem na gimnaziji v Novem mestu

— **Cerkvene vesti.** Župnik v Zaspu č. g. Fran Jereb je po 42letnem službovanju stopil v pokoj.

— **Promocija** Dne 5. februarja je bil na graškem vseučilišču promoviran gospod Ivan Oražen doktorjem vsega zdravilstva

— **Županom v Krškem** je zopet izvoljen ondotni meščanski učitelj gosp. dr. Tomaž Romih.

— **Župan tržaški v škripcih.** Tržaški župan dr. Dompieri se je iredenti hučo zameril. Ljubezen mej njim in mej iredento je sicer že davno izginila ali hladno razmerje se je sedaj nakrat premenilo v očitno sovraštvo. Povod temu je, da so sorodniki te dni umrlega tržaškega patricija Petra de Burla izročili županu 6000 Kron, da jih razdeli mej dobrodelne zavode, župan pa je prezrl „Lego“, pač pa dal Salezijancem 300 Kron.

— **Potrjena izvolitev.** Trgovinsko ministerstvo je potrdilo izvolitev gosp. Jožefa Kušarja predsednikom in gosp. Antona Kleina podpredsednikom trgovske in obrtne zbornice kranjske.

— **Čestitljiva starost.** Minoli teden sta v Svetem poleg Kamna praznovala Josip in Marija Kovačič zlato poroko. Oba skupaj sta 145 let stara.

teri poslanci; pritožila se je, če se klavzula ne odpravi, resp. če se pogodba z Italijo nespremenjena obnovi, bode to v neznansko škodo Ogerski. Szell jim je odgovoril, da ve vse to, da so tožbe popolnoma opravičene, ali ničesar ne obljubljuje itd. — Pritiskati bo treba na vlado — kakor je razvidno — da zopet ne bo dolgo dobo treba našemu vinogradniku trpeti tako velike škode.

Poučni in zabavni del.

Kaj se je Makaru sanjalo.

Ruski spisal V. Korolenko; prevel M. Hostnik.

(Vse tiskovne pravice prihranjene.)

(Dalje.)

Kako se je to zgodilo, tega ni zapazil. On je vedel, da iz njega nekaj pojde in čakal je, kdaj tisto pojde. No iz njega ni šlo ničesar.

Pa vendar je izpoznaval, da je uže umrl, in zato je ležal pokojno; trenil se ni. Ležal je dolgo, — tako dolgo, da se je uže naveličal.

Popolno temno je bilo, ko je Makar začutil, da ga je nekdo nalahko brcnil. Obrnil je glavo in odprl stisnene oči.

Zdaj so mecesni stali nad njim pokojni, tihi, kakor da jih je sram prejšnjega nagajanja. Mahnate jelke iztegovale so svoje široke, s snegom pokrite lape in se tiho tiho majale. V zraku so takoisto tiho padale blesteče snežinke.

Jarke dobre zvezde pogledovale so sè sinjega neba skoz goste veje, kakor da hote reči: „vidite, ubog človek je umrl“.

Nad samim telesom Makara je stal stari pop Ivan in ga nalahko brcal. Njegovo dolgo rjaso (talar) je pokrival sneg; sneg je bil tudi na kosmatej kučmi, na plečih, v dolgej bradi popa Ivana. Najbolj čudno je bilo pa to, da je bil to taisti pop Ivan, ki je umrl že pred štirimi leti.

To je bil dober pop. Nikoli ni pritiskal Makara zaradi bire, celo za razne ceremonije ni terjal denarja. Makar mu je sam določeval plačo za krščenje in za ceremonije, in sram ga je bilo, ko se je vspomnil, da mu je včasih dajal malo, včasih pa celo nič. Pop Ivan se ni zalil nikoli; njemu je bilo treba le jednega: vsako pot je bilo treba predenj polič žganja. Ako Makar ni imel denarja, pošiljal je pop Ivan sam po žganje in pila sta vkup. Pop Ivan se je napijal vselej tako, da je mačko vikal. Tepel se je redko in ne močno. Kadar si uže ni mogel pomagati in se braniti, vozil ga je Makar domov, naj mati-popica skrbi zanj.

Da, to je bil dober pop; smrt njegova pa ni bila lepa. Jedenkrat, ko nikogar ni bilo doma in je pijani pop sam ležal na postelji, hotel je kaditi. Vstal je in opotekaje se, šel k peči, v kateri je močno gorelo, da bi zažgal pipo. Bil je uže prepijan, spesnilo se mu je,

pa se je zavalil v ogenj. Ko so domači prišli domov, ostale so od popa samo noge še.

Vsem je bilo žal dobrega popa Ivana; pa ker so od njega ostale samo noge, ga uže noben zdravnik na svetu ni mogel ozdraviti. Noge so slovesno pokopali; na njih mesto pa je prišel drug pop.

Zdaj je ta pop stal cel poleg Makara in ga suval.

— Vstajaj, Makar, — rekel je. — Pojdiva.

— Kam neki pojdem? vprašal je Makar nezadovoljen.

On je mislil, da, če je uže „poginil“, to mu je dolžnost ležati pokojno, ne pa da bi zopet taval po tajgi brez pota. Sicer čemu mu je bilo poginiti?

— Pojdiva k velikemu Tojonu.¹⁾

Čemu neki? vprašal je Makar.

Sodil te bo, odgovoril je pop otožno in nekako milo.

Makar si je domislil, da se je po smrti res treba javiti nekam k sodbi. V cerkvi je nekdaj tako slišal. Pop torej govori to, kar je. Treba je bilo vstati.

In Makar je vstal in godrnjal za-se, da celo po smrti človeku ne dajo miru.

Pop je šel spredaj, Makar pa za njim. Šla sta vedno naravnost. Mecesni so si lepo ogibali in ju puščali mimo. Šla sta k jutru.

Makar se je čudil, ko je zapazil, da za popom ne ostaja sledu v snegu. Ko je pogledal sebi pod noge, tudi ni bilo sledu: sneg je bil čist in gladek, kakor prt.

Mislil je, da zdaj bi mu bilo zelo pripravno hoditi po tujih pasteh, ker nihče bi tega ne vedel; ali pop je očividno uganil njegovo skrivno misel; obrnil se je k njemu in rekel:

— Nehaj! Ti ne veš, kaj doboš za vsako tako misel.

— Nu, nu! odgovoril je Makar nedovoljen. Še pomisliti, da bi ne smel? Haj si neki tako hud. Raji molči!

Pop je pomajal z glavo in šel dalje.

— Ali bo daleč treba? — vpraša Makar.

— Daleč! odgovori pop otožno.

— Kaj bova pa jedla? — vpraša Makar skrbno.

— Ti si pozabil, — reče pop, — da si umrl, in da ti zdaj ni treba ni jesti ni piti.

Makaru to ni bilo posebno všeč. Seveda, to je dobro takrat, kadar jesti ni kaj, pa tako bi bilo bolje ležati, kakor je ležal, ko je umrl. Da bi pa šel in še daleč šel, pa nič ne jel, to je pač vendar čudno. Zopet je zagodrnjal.

— Ne godrnjaj! — rekel je pop.

— Je uže dobro! odgovoril je on razžaljen ter se pritoževal dalje sam za-se in godrnjal, da tu redu ni prav nobenega: „Človeka silijo, jesti mu pa ni treba! Kdo je kaj takega slišal?“

Bil je zelo nedovoljen ves čas, ko je šel za popom. Šla pa sta, kakor se je zdelo, uže dolgo. Res je, Makar zarje ni še videl, pa kolikor sta uže hodila, bi sodil, da hodita uže cel teden: tako veliko sta pustila za seboj jarkov in hribov, rek in jezer, tako veliko lesov in ravnin sta prešla. Kadar se je Makar oziral, zdelo se mu je, da

¹⁾ Tojon gospod, gospodar, glavar.

temna tajga sama beži od njiju nazaj, visoki snežniki pa da se nekako tajajo v nočnem somraku in se hitro skrivajo za obnebjem.

Zdelo se mu je, da se vzdigujejo vedno višje. Zvezde so postajale vedno večje in svetleje. Potem se je izza grebena višave, na katero sta se vzdignila, pokazal krajec zahajajoče lune. Ona, kakor da hoče uiti in da jo Makar in pop dohajata. Naposled se je zopet začela vzdigati nad obnebjem. Šla sta po ravnem, visokem mestu.

Zdaj je postalo svetlo, mnogo svetleje, nego ob začetku noči. To seveda je bilo zato tako, ker sta bila bliže k zvezdam. Zvezde, velike kakor dobro jabelko, lesketale so v jednomer, luna pa, podobna dnu velikega zlatega soda, sijala je kakor solnce in osvečala ravnino od kraja do kraja.

Na ravnini se je čisto natančno videla vsaka snežinka. Po njej je ležalo brez števila cest, in vse so se na vzhodu zedinjale v jedno. Po cestah so šli ljudje v različnih oblekah in različne postave.

Makar, ki je pazljivo ogledoval jednega jezdeca, kar hipoma krene s ceste in teče za njim.

— Postoj, postoj! kriči pop, no Makar ga celo slišal ni. Izpoznal je znanega Fatara, kateri mu je pred šestimi leti leti ukradl pegastega konja, pred petimi leti pa umrl.

Zdaj je Tatar jahal na onem pegastem konji. Konj se je vedno vzdigal na zadnje noge. Izpod kopit so mu leteli celi oblaki snežnega prahu, v katerih so se zvezdni žarki prelivali v raznih barvah. Makar se je čudil, ko je videl to bešeno ježo, da je on, ki je bil peš, mogel doiti Tatara. Sicer pa se je Tatar postrežljivo ustavil, ko je nekoliko korakov od sebe zapazil Makara. Makar je srdito planil nanj.

— Pojdiva k starosti! ¹⁾ kričal je. — To je moj konj! Desno uho ima razrezano . . . Lej ga, kako je pameten! Jaha na tujem konji, gospodar naj pa peš krevsa, kakor kak berač.

— Postoj! — rekel je na to Tatar. — Ni treba k starosti. Tvoj je konj praviš? Nu, pa ga vzemi! Prokleta mrha! Peto leto ga jezdim, pa sem vedno na jednom mestu. Pešci me vedno prehitevajo. Za dobrega tatara je to celo sramota.

In zanesel je nogo, da bi zlezal iz sedla, na to je spehani pop prihitel k njima in zgrabil Makara za roke.

— Nesrečnež! — vzkliknil je, — kaj delaš? Ali ne vidiš, da te Tatar hoče opehariti?

— Seveda opehariti, — zakričal je Makar mahaje z rokami: Konj je bil dober, daj Bog vsakemu gospodarju takega, Štirideset rubljev so mi dajali zanj še na tretjej travi . . . Ne-e, brat! Če si mi izpridil konja, zakoljem ga na meso, ti pa mi ga plačaj v gotovem denarji. Misliš, če si Tatar, take pravice ne dobom?

Makar se je togotil in navlašč kričal, da bi se več ljudij zbralo okoli njega, ker Tatarov se je bal od nekaj. Toda pop je ohladil njegovo razkačenost.

¹⁾ Člen selske policije.

— Tiše, tiše, Makar! Ti vedno pozabivaš, da si uže umrl. K čemu ti je konj! In v nameček, ali ne vidiš, da greš ti peš veliko hitreje, nego Tatar na konji. Ali češ, da bi ti bilo treba jahati tisoč let?

Makar je uganil, zakaj mu je Tatar tako dobre volje oddajal konja.

„Zvita buča!“ pomislil je in se obrnil k Tataru.

— Je uže dobro! Le jaši, tožil te bom pa vendar prijatelj.

Tatar je srdito potegnil kučmo na čelo in hlešnil konja. Konj se je vspel, klobišči snega so se mu posuli izpod kopit; pa dokler se Makar in pop nista ganila, tudi Tatar od njiju ni odjezdil ni na jedno ped.

Srdito je pljunil in se obrnil k Makaru.

— Poslušaj prijatelj, ali nimaš tobaka? Strašno bi rad kadil, pa svoj tabak sem skadil uže pred štirimi leti.

— Pes je tvoj prijatelj, ne pa jaz! odgovori Makar srdito. Vidiš ga: konja je ukradl, pa še tabaka mu daj! Zlodej naj te pobere, meni te ne bo žal.

In s temi besedami začel je iti Makar dalje.

— Veš, raji bi mu bil dal list tabaka, — reče mu pop Ivan. Zato bi ti Tajon na sodbi odpustil najmanj sto grehov.

— Kaj mi pa prej nisi tistega povedal? zarežal je Makar.

— Zdaj je uže pozno, da bi te učil. Ti bi bil moral zvedeti to od popov, dokler si bil živ.

Makar se je razsrdil. Od popov ni videl nobene koristi: pobirajo biro, pa ga še tega niso naučili, kdaj je treba Tataru dati list tabaka, da bi se dobilo odpustjenje grehov. To ni kar si bodi: sto grehov . . . za en listič tabaka. To pač nekaj velja!

— Postoj, reče Makar. — Nama bo dovolj jednega lista, druge štiri oddam pa precej Tataru. To bo štiri sto grehov.

— Ozri se, — reče pop.

Makar se je ozrl. Zada se je razstila samo bela zapuščena ravnina. Tatar je v jedno sekundo v daljavi zamigljajal ko drobna pika. Makaru se je zdelo, da je videl, kako bel prah leti izpod kopit njegovega pegca, no čez sekundo je tudi ta pika zginila.

— Nu, nu! — reče Makar. Tatar bo uže kako izhajal tudi brez tabaka. Vidiš, kako je izpridil konja, prokleti peslajnar!

— Ne, — pravi pop, on ni izpridil konja, no ta konj je vkraden. Ali nisi slišal od starih ljudij, da se na vkradenem konji daleč ne prijezdi? (Dalje sledi).

— Osebne vesti. Naš rojak, g. dr. Karol Hinterlechner, asistent za mineralogijo in geologijo na tehniki v Brnu, je imenovan sekejskim geologom na Dunaju. — Pri državni železnici so pemakujeni v višji plačilni razred nadkomisar g. A. pl. Sochor v Ljubljani v 6. r., pristava gg. A.

tivno vodstvo sej in za tako blagohotne čestitke, dostavi pa, da naj i on sprejme ob novem letu najsrčnejše čestitke zbornice, in da naj tudi v novem letu deluje v najboljšem zdravju za interese, ki jih zbornica zastopa.

Kmetijstvo.

Reorganizacija kmetijske družbe.

Zadnja številka „Kmetovalca“ nam je prinesla vest, ki bo gotovo močno razveselila vse prave prijatelje Kranjskega in tudi naše kmetijske družbe. „Kmetovalec“ poroča namreč, da je glavni odbor c. kr. kmetijske družbe sklenil preosnovati kmetijsko družbo v toliko, da se dosedanjemu delokrogu glavne družbe in njenih podružnic doda nov delokrog.

„Kmetovalec“ piše v poročilu o zadnji seji glavnega odbora:

Vsled ukrepa v odborovi seji dne 7 aprila l. 1899., da je družbo tako preosnovati, da dobi posredovanje kmetijskih potrebščin po kmetijskih podružnicah zakonsko oblike, in da bo tem podružnicam eventuelno omogočeno, pridelke udov zadrugnim potom spravljati v denar (glej „Kmetovalca“ št. 7. iz l. 1899. stran 55.), je družbeni tajnik vsled naročila v napominjani seji sestavil načrt h taki preosnovi družbe ter je nasvetoval:

Pridržujoč sedanjo upravo in način delovanja družbe in podružnic, naj se spremene družba in podružnice v registrovane zadruge z omejenim poroštvom. Podružnice naj delujejo kakor dosedaj za pospeševanje kmetijstva v svojem okolišu, a naj delujejo vrhu tega kot nakupovalne in prodajalne zadruge, in sicer s strogo omejitvijo na gospodarske potrebščine, zlasti pa mora biti izključeno kolonijalno in manufakturno blago, celo pa opojne pijače. — Glavna družba naj pa deluje istotako kakor dosedaj, a kot zadruga naj bo zavezna ter prigledna oblast podružnic in strogo kmetijskih zadrug in društev, ki se prostovoljno priklopijo družbi. — Sedanja družbena pravila naj se v svrhu take preosnove prilagode zahtevam zakona z dne 9. aprila l. 1873. ter naj se predlože prihodnjemu občnemu zboru družbe.

Glavni odbor je bil soglasno v načelu s tako preosnovo ter je izvolil odsek, sestojč iz gg. predsednika Murnika, podpredsednika Povšeta, Lenarčiča, barona Lichtenberga in dr. pl. Wurzbacha. Ta odsek naj ves načrt tako uredi, da bo podlaga podrobnemu posvetovanju prihodnje seje glavnega odbora.

Družbeni tajnik je predlagal, naj se prične s snovanjem živinorejskih zadrug in zadrug za rejo bikov, razložil je potrebo in osnovo takih zadrug ter predložil pravila ter vse potrebne vzorce golic in knjig za živinorejske zadruge (31 komadov) in zadruge za rejo bikov (19 komadov) po osnovi štajerskega deželnega odbora. Glavni odbor je soglasno sprejel ta predlog na podstavi toplega

priporočila gosp. odbornika Lenarčiča, ki je predlagal osnovati istočasno, kjer treba, tudi konjerejske zadruge ter je izročil predloga posebnemu odseku v presojo in preračunanje. V ta odsek so bili izvoljeni gg.: Lenarčič, Pavlin in Rohrman.

Ti sklepi, ako se izvrše — in da se izvrše, o tem ni dvoma — utegnejo postati znamenitega pomena za našo deželo. S tako preosnovo kmetijske družbe se vstvari nakrat velika in močna zadrugna organizacija. Nihče ne more tajiti, da je taka organizacija potrebna.

Imamo sicer v deželi že začetek neke kmetijske organizacije, a pokazalo se je, da je ta organizacija skrajno spodljiva in naravnost pogubljiva. Ta organizacija, ki ima svoje središče v „Gospodarski zvezi“ se sploh ne bavi z nakupovanjem kmetijskih gospodarskih potrebščin in s prodajanjem kmetijskih pridelkov in kmetijskih domačih obrtnih izdelkov, nego se bavi samo s kupčijo s kolonijalnim in z manufakturnim blagom največ pa še s kupčijo z opojnimi pijačami, z žganjem, vinom in petjotom.

Šele nekaj tednov je tega, kar sta poljedeljsko in pravosodno ministrstvo izdali naredbi, v katerih se je taka organizacija, kakor jo je vstvarila „Gospodarska zveza“ v naši deželi najstrožje obsodila kot nezdravo in škodljivo, ter določili, da se morajo kmetijske zadruge baviti samo s kupovanjem kmetijskih potrebščin in prodajanjem kmetijskih pridelkov, sploh pa da morajo biti zasnovane na podlagi mejsebojnega gospodarstva članov.

Prav ker je takoimenovana katoliška kmetijska organizacija nestvor, ker je če tudi je bila morda iz dobrih namenov zasnovana — popolnoma ponesrečena in je celo zgrešila pot poštenja in solidnosti, je nujno potrebna krepka, na zdravi podlagi osnovana resnično kmetijska organizacija, tako nam hoče podati c. kr. kmetijska družba, kakor kaže njen gorenji sklep.

Kadar bodeta odseka, ki sta bila od glavnega odbora izvoljena, da uredita načrt, svoje delo končala, govorili bomo obširnejše o tej zadevi.

Poučni in zabavni del.

Kaj se je Makaru sanjalo.

Ruski spisal V. Korolenko; prevel M. Hostnik.

(Vse tiskovne pravice prihranjene.)

(Dalje.)

Makar je v resnici slišal to od starih ljudij; ker pa je v življenji večkrat videl, da so Tataři na kradenih konjih celo do mesta jezdili, tak se ve da starim ljudem ni verjel. Zdaj pa se je prepričal, da tudi stari ljudje včasih resnico govore.

In začel je ravnini prihitevati množico jezdecev. Vsi oni so se drvili ravno tako bitro, kakor prvi. Konji so leteli kakor ptiči, jezdeci so bili vsi potni, a vendar jih je Makar vedno dohajal in puščal za seboj.

Večinoma so to bili Tataři, pa srečavali so se tudi pravi Čalganci; nekateri iz poslednjih so sedeli na kradenih biki in jih poganjali s šibami.

Makar je gledal na Tataře srdito in je vsako pot godrnjal, da se jim že prav godi. Kadar pa se je srečaval s Čalganci, vselej se je ustavljal in blagodušno besedoval z njimi: to so mu vendar bili prijatelji, da si so bili tatje. Tu pa tam je izražal svoje pomilovanje tako, da je pobral na potu šibo in pridno poganjal od zadaj vole in konje; no komaj je delal sam nekoliko korakov, uže so jezdic ostajali zadaj v podobi drobinčastih pik.

Ravnina se je zdela brezkončna. Puščala sta za seboj neprenehoma jezdece in pešce, a vendar se je okrog zdelo vse prazno. Med dvema in dvema potnikoma je ležalo, tako se je zdelo, nekaj stotin ali tisočij vrst.¹⁾

Mej drugimi prikaznimi zapazil je Makar neznanega starca; videlo se je, da je bržkone Čalganec; to se je videlo na licu, po obleki, celo po hoji, pa Makar se ni mogel domisliti, da bi ga bil prej kdaj videl. Na starem je bil raztrgan kožuh, velika kučma z uhlji, tudi vsa raztrgana, stare irhaste hlače in raztrgane telečje opanke. No kar je najhujše, — da si je bil strašansko star, — cijazil je štupo-ramo še bolj stare babe, katerej so se noge vlačile po zemlji. Starec je sopihal, opotekal se in se z vso težo opiral na gorjačo. Makaru ga je bilo žal. Ustavil se je. Starec se je tudi ustavil.

— Govori! — rekel je Makar prijazno.

— Ne, — odgovoril je starec.

— Kaj si slišal?

— Nič nisem slišal.

— Kaj si videl?

— Nič nisem videl.

Makar je nekoliko pomolčal, potem pa izprašal starca, kdo je in odkod se plete.

Starec je povedal. Zdavnaj uže, — sam ne ve, koliko je let, — zapustil je Čalgan in šel na „goro“ nebasa služiti. Tam ni delal ničesar, jel moroško²⁾ in korenine, ne oral, ne sejal in ne mlel žita na žrnovu in davkov ne plačeval. Ko je umrl, prišel je h Tojonu na sodišče. Tojon ga je vprašal, kdo je in kaj je delal. On je povedal, da je šel na „goro“ in nebasa služiti. — Dobro, rekel je Tojon, kje pa je tvoja staruha? Pojdi, privedi sem tvojo staruho. In šel je po staruho, staruha je pred smrtjo prosila vbogajme, nikogar ni bilo, ki bi jo bil živil, ni kože, ni krave, ni kruha ni imela. Oslabela je in ne more vlačiti nog. In da on zdaj mora staruho h Tojonu nesti štupo-ramo.

Starec se je zjokal, staruha pa ga je brnila kakor bika, in je rekla slabo, pa srdito:

— Nesi!

Makaru je postalo starca še bolj žal, in strašansko se je obveselil, da se mu ni posrečilo iti na „goro“. Njegova babnica je bila staruha korenjaške postave, in njemu bilo še težje nositi jo. Ko bi ga pa ona v nameček

še brala, gotovo bi ga kmalu zajezdila tako, da bi v drugič umrl.

Iz usmiljenja je prijel staruho za noge, da bi pomagal prijatelju; pa komaj je prestopil dvakrat ali trikrat, moral je uže izpustiti hitro staruhine noge, da bi se ne izpulile in mu ne ostale v rokah. V jedno minuto je starec sè svojo nošo izginil izpred oči.

Na daljšem potu Makar ni srečaval več osob, katere bi mu bile posebno zanimive. Tu so bili tatje, na katerih je bilo nakopičeno, kakor na tovrni živini, krađeno blago, da so se komaj premikali; debeli jakutski tojoni tresli so se, na visokih sedlih, kakor zvoniki, zadevaje s svojimi visokimi kučmami oblake. Ravno tu so skakljali ubogi dninarji suhi in lahki, kakor zajci. Šel je mračen morilec, ves v krvi, z divje-tajočim pogledom. Zastonj je padal v čisti sneg, da bi umil krvave madeže. Sneg se je hipoma okrog rudečil, kakor krvava pena na kropu in madeži so na morilcih izstopali še natančneje, a v pogledu videla se je groza in divje obupanje. In vedno je šel in se ogibal tujih, ustrašenih pogledov.

Majhne otročje duše pa so v zraku migljale in migljale, kakor ptičice. Letale so v velikih rojih, čemur se pa Makar ni čudil. Slaba, surova jed, nesnaga, ogenj kameljkov in hladni prepahi v jurta — vse to je uničevalo v samem Čalganu vsako leto cele stotine otrok.

Kadar so te duše priletavale poleg morilca, metale so se kakor ustrašena jata daleč v stran, in dolgo potem se je slišal v zraku hitri, vznemirjeni šum njihovih majhenih perotij.

Makar je nehote zapazil, da se on, v primeri z drugimi, podviga dovolj hitro, in takoj je to pripisal svojim dobrim delom.

— Slušaj, oče, — rekel je, — kako pa ti misliš? Res je, da sem ga rad vlekel, ko sem bil živ, pa vendar sem bil dober človek. Bog me ljubi.

Radoveden je še strani pogledal na popa. Imel je zadnjo misel: izvedeti kaj od starega popa. No oni je kratko rekel: — Ne povišaj se; blizu je. Kmalu sam izveš.

Makar prej celo ni zapazil, da se je na ravnini začelo nekako zoriti. Najprej je, kakor zvoki mogočega orkestra, izza obnebja pribežalo nekoliko svetlih žarkov. Hitro so pobežali po nebu in pogasili jarke zvezde. In zvezde so ugasnile, in luna je zašla. In snežna ravnina je potemnela.

Takrat so se nad njo vzdignile megle in se postavile okolo ravnine, kakor častna straža.

In na jednom mestu, na vztoku, postale so megle svetleje, oblečene v zlato.

In potem so se megle zazibale, zlasti vojaki naklonili so se dolu.

In izza njih izšlo je solnce in je stopilo na njih zlate hrbte in se je ozrlo po ravnini.

In ravnina je zasijala vsa v oslepljajočem iji, kakoršnega še nihče ni videl.

¹⁾ Ruska mera = 1 kilometer.

²⁾ Moroška neka jama.

In megle so se vzdignile slavnostno, kakor ogromen pevski zbor, raztrgale se na zapadu, in zibaje se poletele gori.

In Makaru se je zdelo, da sliši čudovito lepo petje. To je bila, zdelo se mu je, taista, davno znana pesem, s katero vsakikrat zemlja pozdravlja solnce, kadar vzbaja. Pa Makar nanjo še nikdar ni pazil, kakor bi se moralo, in prvikrat je zdaj razumel, kako čudovito lepa pesem je to.

Obstal je in poslušal in ni hotel iti dalje, a hotel je večno stati tukaj in poslušati...

Toda pop Ivan ga je cuknil za rokav.

— Pojdiva noter, — rekel je. Prišla sva.

Tu je Makar zapazil, da stoji pred velikimi vrati, katero je prej skrivala megla.

Zelo ni hotel iti, pa vendar je poslušal.

* * *

Všla sta v veliko, prostorno kočo, in še le ko je prišel Makar sem, je zapazil, da je bilo zunaj močno mraz. Sredi koče je stal čudovito lep, rezljan kameljek, iz čistega srebra, in v njem so plapolala srebrna polena, ki so dajala ravno toploto, ki je hipoma prešinjala vse telo. Ogenj tega prekrasnega kameljka ni rezal očij, le grel je, in Makar je zopet želel, da bi za vselej in vedno se grel. Pop Ivan se je tudi približal k kameljku in je stegnil k njemu svoje prezeble roke.

V koči je bilo četvero vrat, iz katerih so samo jedne vele ven, v druga pa so neprenehoma vhajali in hodili ven nekaki mladeniči v dolgih, belih srajcah. Makar je iztuhel, da so to bržkone hlapci tukajšnjega Tojona. Zdelo se mu je, da jih je nekje uže videl, pa se ni mogel domisliti. A, kje pač. Ne malo se je čudil temu, da so vsakemu hlapcu na hrbtu bingljale velike bele peroti, in mislil je, da ima Tojon bržkone še druge hlapce, kajti ti bi se bržkone sè svojimi peroti ne mogli laziti po goščavi v tajgi, ako bi bilo treba nasekati drov ali prekelj.

Jeden hlapcev se je tudi približal k kameljku in se obrnil s hrptom k njemu; potem pa je začel govoriti s popom Ivanom:

— Govori!

— Nemam kaj, odgovori pop.

— Kaj si slišal na svetu?

— Nič nisem slišal.

— Kaj si videl?

— Nič nisem videl.

Oba sta nekoliko časa molčala; potem je pop rekel:

— Pripeljal sem, vidiš, jednega.

— To je Čalganec? — vprašal je hlapec.

— Da, Čalganec.

— Nu, torej je treba pripraviti to veliko tehtnico.

In on je šel ven v jedna vrata, da bi naročil, kar je treba; Makar pa je vprašal popa, k čemu bo tehtnica in zakaj pač ta velika?

— Vidiš, — odgovorj pop nekoliko v zadregi, — tehtnice je treba, da bi stehali; dobro in hudo približno

drži skleda tehtnice na taistej višini; samo Čalganci imajo toliko grehov, da je za nje Tojon velel narediti posebno tehtnico z velikansko skledo za grehe.

Pri teh besedah je Makara nekako prasnilo pri srcu. Začel se je bati.

Hlapci so vnesli in postavili veliko tehtnico. Jedna skleda je bila zlata in majhna, — druga — lesena in velikanska. Pod to drugo se je hipoma odprla globoka, črna jama.

Makar je šel bliže in je pazljivo ogledal tehtnico, da bi ne bilo kake sleparije. No sleparije ni bilo. Skledi ste stali ravno in se niste zibali.

Sicer pa ni popolno razumel, kako je tehtnica narejena, in bi imel rajši opraviti z ročno tehtnico, na kateri se je izvršno naučil v svojem dolgem življenji prodajati in kupovati z velikim dobičkom za se.

— Tojon gre, — pravi hipoma pop Ivan in začne hitro popravljati svojo haljo.

Srednja vrata so se odprla, in noter je prišel star — prestar Tojon, z veliko srebrno brado, ki mu je segla doli pod trebuh. Oblečen je bil v bogate kože in tkanine, na nogah pa je imel tople črevlje, obšite z žametom, kakoršne je Makar videl na starem slikanji v cerkvi.

In komaj je Makar pogledal na starega Tojona, takoj je izpoznal, da je to taisti starec, katerega je videl naslikanega v cerkvi. Samo da tukaj sina ni bilo poleg njega; Makar je mislil, da je sin bržkone kam šel po svojih opravkih. Ali golob pa je priletel v kočo, se pokrožil nad glavo starca in mu sedel na kolena. In stari Tojon je začel gladiti goloba, sedé na stolu, ki je bil navlašč pripravljen zanj.

Lice starega Tojona je bilo dobro, in kadar je Makaru postajalo posebno težko na srci, pogledal je na to lice, in takoj mu je odlegalo.

Na srci pa mu je postajalo težko zato, ker je vspomnil hipoma vse svoje življenje do najmanjše podrobnosti, vspomnil vsak korak svoj in vsak udar sekire in vsako posekano drevo, in vsako sleparijo, in vsak frakelj žganja, ki ga je izpil.

In sram ga je postalo in ustrašil se je. Ko pa je pogledal na lice starega Tojona, postal je pogumen.

Pogumen pa je postal zato, ker je uganil, da to ali drugo reč se morda posreči skriti ali utajati.

Stari Tojon je pogledal nanj in vprašal, kdo je on in odkod, kako se piše in koliko let ima od rojstva?

Ko je Makar odgovoril, vprašal je stari Tojon:

— Kaj si storil v svojem življenji?

— Saj veš sam, — odgovori Makar. — Ti imaš gotovo vse zapisano.

Makar je izkušal starega Tojona, da bi izvedel, ali ima res vse zapisano.

— Sam govori, — reče stari Tojon.

Makar se je ohrabil.

(Dalje sledi.)

gnoji navadno v mesecu marcu ter v mesecu aprilu, ob letu pa neposredno po košnji Izrasla trava se z gnojnico ne sme gnojiti, ker bi utegnila po nji dišati. Opomniti moram še, da je sveža gnojnica za mlado travo preostra in da jo je treba pustiti nekaj tednov v jami. Ako je pa treba travnik s svežo gnojnico politi, naj se pred porabo prilije polovico vode, da postane gnojnica manj ostra. Kmalu se na travnikih vidi, da je na pognojenih krajih trava bolj temna, večja in tečnejša.

Poskušnje so do dobrega izkazale, da prinese gnojnica v mnogih slučajih isti uspeh, kakor umetna gnojila. V Švici, kjer je živinoreja na jako visoki stopinji in kjer so kmetje večinoma v blagostanju, nabirajo skrbno vsako kapljico gnojnice in povišajo ž njo doneske travnikov. Pri nobeni hiši ne manjka gnojnične jame in po vsaki košnji pognoje travnike na novo.

Kmetovalci! Glejte bolje na gnojnico, saj nabiranje ne stane nič. Porabite jo za gnojenje travnikov, da tako pridelate več krme; s tem bode mogoče več ali pa boljše živino rediti.

***** ❁ ❁ ❁ Poučni in zabavni del. ❁ ❁ ❁ *****

Kaj se je Makaru sanjalo.

Ruski spisal V. Korolenko; prevel M. Hostnik.

(Vse tiskovne pravice prihranjene.)

(Konec.)

Začel je preštevati svoja dela, in dasi je pomnil vsak udar sekire in vsako posekano prekljo, in vsako brazdo, ki jo je oral, navrgel je vendar cele tisoče prekelj in cele stotine voz drv in stotine hlodov in stotine mernikov, ki jih je baje sejal.

Ko je vse naštel, obrnil se je stari Tojon k popu Ivanu:

— Prinesi no bukve sem.

Takrat je Makar izprevidel, da pop Ivan služi Tojonu za pisarja in se je zelo razjezil, da mu oni po prijateljsko tega ni prej povedal.

Pop Ivan je prinesel velike bukve, jih odprl in začel čitati.

— Poglej no, — rekel je stari Tojon, koliko je prekelj? Pop Ivan je pogledal in je rekel otožno.

— Cele tri tisoče je navrgel.

— Laže! zavpil je Makar razkačen. Gotovo se je zmotil; on je pijanec in je grdo umrl!

— Molči ti! — reče stari Tojon. — Ali je od tebe jemal preveč za krščenje ali za svatbe? Ali je terjal biro od tebe?

— To pa ne, to! — odgovori Makar.

— Vidiš, — reče Tojon; — to pa sam vem, da je rad pil. In stari Tojon se je razjezil.

— Beri zdaj njegove grehe po bukvah, zato ker on je slepar, jaz mu ne verjamem, — rekel je Tojon popu Ivanu.

Mej temi so hlapci vrgli na zlato skledo Makarove preklje in drva in kar je oral in sploh vse njegovo delo. In vsega se je nabralo toliko, da se je zlata skleda tehtnice spustila, lesena pa se je vzdignila visoko in ni je bilo mogoče doseči, tako da so mladi božji hlapci vzleteli na svojih perotih, in cela stotina njih jo je vlekla dolu za vrvi.

Težko je bilo torej delo Čalganca!

Pop Ivan pa je začel čitati iz knjige vse goljufije, in pokazalo se je, da goljufij je bilo: jedenindvajset tisoč devetstotriintrideset; in začel je pop čitati, koliko poličev žganja je Makar popil, in pokazalo se je, da štiristo poličev, — in pop je čital daljše, Makar pa je videl, da lesena skleda tehtnice preteguje zlato skledo in da se uže spušča v jamo, in dokler je pop čital, spuščala se je neprenehoma.

Takrat je Makar pomislil za-se, da mu bo huda predla: pomeknil se je k tehtnici in je poskusil podstaviti nogo pod skledo tako, da bi nihče tega ne zapazil. Pa jeden iz hlapcev je zapazih, in med njimi se je zaslišal šum.

— Kaj imate tam? — vpraša stari Tojon.

— Nogo je hotel podstaviti pod tehtnico, — odgovoril je hlapec. Takrat se je Tojon srdito obrnil k Makaru in rekel:

— Vidim, da si ti slepar, lenuh in pijanec Davki niso plačani, popu lire nisi dajal, izpravnik¹⁾ greši zavoljo tebe in se pridruša, kadar se domisli na-te.

In obrnivši se k popu Ivanu, rekel je stari Tojon:

— Kdo v Čalganu največ naklada na konje in kdo tam največ vozi?

Pop Ivan odgovori:

— Mežnar. On prepeljava pošte ter vozi izpravnika. Takrat je stari Tojon rekel:

— Dajte tega lenuha mežnarju za konja, naj mu vozi izpravnika, dokler bo mogel krevsati. Potlej bomo pa uže videli . . .

In komaj je stari Tojon izrekel to besedo, odprla so se vrata in v kočjo je prišel sin starega Tojona in sedel na desno roko od njega.

In sin je rekel:

— Slišal sem tvojo sodbo . . . Dolgo sem živel na svetu in vem, kako je tam: težko bo ubožcu voziti izpravnika! Pa . . . naj bo tako! Samo da morda še kaj pove. Govori, ubožec!

Takrat se je zgodilo nekaj čudnega. Makar, taisti Makar, kateri v življenji nikoli ni govoril deset besedij zaporedoma, občutil je v sebi hipoma dar govora. Začel je govoriti in sam se je začudil. In zgodilo se je, kakor da sta dva Makara: jeden je govoril, drugi pa poslušal in se čudil. Svojim ušesom ni verjel. Govor se mu je lil plavno in strastno, besede so lovile jedna drugo in se stavile v dolge, pravilne redi. Ni se bal. Če se mu je včasih tudi zalétalo, vendar si je takoj pomagal in je kričal dvakrat glasneje. Glavna stvar pa je: on je čutil sam, da govori prepričevalno.

¹⁾ Okrajni glavar.

Stari Tojon, ki se je iz začetka nekoliko razjezil, začel je potlej poslušati bolj pazljivo, kakor da se je prepričal, da Makar vendar ni tak tepec, kakor je on mislil naprvo. Pop Ivan se je naprvo celo prestrašil in začel cukati Makara za polo kožuha, ali Makar se je odmahnil in je daljše govoril. Potem se je tudi pop nehal bati in na ustnih mu je celo razcevel smehljaj, ko je videl, da njegov župljan reže resnico in da je ta resnica vseč staremu Tojonu. Celò mladeniči v dolgih srajcah in z belimi perotmi, ki so služili staremu Tojonu za hlapce, prihajali so iz svoje sobe k vratom in se čudili, ko so poslušali, kar je govoril Makar in dregali jeden drugega s komolci.

Začel je tako, da noče iti za konja k mežnarju. In ne zato noče, češ, da se boji težkega dela, ampak zato, ker je ta sodba nepravilna. Ker pa je ta sodba nepravilna, tak se jej on ne pokori in mu je mari zanjo, kakor za lanski sneg. Naj z njim naredi, kar hote. Naj ga celo hudičem oddajo za vselej za dninarja, izpravnika pa vozil ne bo, ker je to nepravilno. In naj ne mislijo, da se boji biti za konja; mežnar konja goni, pa daje mu ovsa; njega pa so gonili vse življenje, ovsa pa mu nikdar niso pokladali.

— Kdo te je gonil? vpraša stari Tojon srdito.

Da, da, vse življenje so ga gonili. Gonili so ga staroste in staršine, uradniki in izpravniki, ki so terjali davke; gonili so ga popi, ko so terjali biro; gonila sta ga uboštvo in lakota; gonili so ga mrazi in vročina, dežji in suša; gonila ga je zmrzla zemlja in hudobna tajga! Živina gre naprej in gleda na zemljo in ne ve, kam jo ženó . . . On ravno tako. Ali je vedel, kaj pop čita v cerkvi in zakaj mu gre bira? Ali je on vedel kam in čemu so odpeljali njegovega staršega sina, katerega so vzeli v vojake, in kje je umrl in kje ležé zdaj njega bele kosti?

Pravijo, da je veliko žganja pil? Seveda, to je res; pa njegovo srce je prosilo žganja.

— Koliko praviš, poličev?

— Štiristo, — odgovori pop Ivan, pogledavši v bukve.

Dobro! No, ali je bilo to žganje? Tri četrtine so bile vode in le jedna četrt pravega žganja, pa še to je bilo na tobaku. in tako je treba, odnehati tristo poličev.

— Ali resnico govori? vpraša stari Tojon popa Ivana, in videlo se je, da se še jezi.

— Golo resnico, — odgovori hitro pop Ivan; Makar pa je nadaljeval.

Tri tisoče prekelj je navrgel? Naj bo to tako? Naj je nasekal samo šestnajst tisoč. Ali pa je to malo? In v nameček, dva tisoč je sekal, ko je bila bolna njegova prva žena. In težko mu je bilo na srci in hotel je sedeti doma poleg svoje žene, pa uboštvo ga je podilo v tajgo. V tajgi pa se je jokalo, in solze so mu zmrzevale na trepalnicah in od gorjá je mraz prešinjal vsega noter do srca . . . Pa vendar je sekal!

Potem je žena umrla. Treba jo je bilo pokopati, denarjev pa ni bilo. In najel se je sekati drva, da bi

plačal za ženino kočjo na onem svetu . . . Kupec pa je videl, da mu je treba, in je dal samo po deset kopejek za voz. Staruha pa je ležala sama v nekurjenedi, mrzleji kočji, on pa je spet sekal in se jokalo. On misli, da je te vozove treba računati peterokrat in še več.

Staremu Tojonu so se na očeh pokazale solze, in Makar je videl, da ste se skledi na tehtnici zazibali in da se je lesena vzdignila, zlata pa spustila.

Makar pa je nadaljeval, češ, da oni imajo vse zapisano v bukvah. Naj le poiščejo: kdaj je on od koga izkusil lasko, prijaznost in radost? Kje so njegovi otroci? Kadar so umirali, bilo mu je grenko in težko, kadar pa so odrastali, uhajali so od njega, da bi se vsak posamezno boril s težkim siromaštvom. In on se je sestaral sam na svojo drugo ženo in je videl, kako ga zapuščajo moči in kako se bliža huda oslabelost, brez svojega kota. Stala sta osamljena, kakor stoje v pušči dve sirotiljivi jelki, kateri bijejo z vseh strani grozne snežne burje.

— Ali je res? — vpraša zopet stari Tojon.

In pop je hitro odgovoril:

— Vse je res!

In tehtnica se je zopet zamajala . . . Pa stari Tojon se je zamislil.

— Kaj pa je to, — rekel je: — saj vendar imam na zemlji prave pravične . . . Oči so jim jasne, lica svetla, obleka brez madežev . . . Srca imajo mehka, kakor dobra prst; vzprejemajo dobro seme in rasto kakor lilija v polji in lepodišeče setve, katerih dišava mi je prijetna. Pogledj pa ti na se!

In vsi pogledi so se uprli v Makara, in sram ga je začelo biti; občutil je, da ima kalne oči, lice temne, brada in lasje so mu mršavi, obleka raztrgana. In dasi se je dolgo časa pred smrtjo pripravljalo, da bi si kupil črevlje in stopil pred sodni stol božji, kakor se gre pravemu kmetu, je vendar vselej zapijal denarje, in zdaj stoji pred Tojonom, kakor najzavikrnejši Jakut, v razdrapanih opankah. In najraje bi se udrl v zemljo.

— Lice tvoje je temno, — nadaljeval je stari Tojon, oči kalne in obleka raztrgana. Po srci pa ti raste osat in trnje in grenki polin. Sej zakaj ljubim moje pravične in odvrčam lice od takih nepobožnežev, kakor si ti.

Srce Makara se je stisnilo. Sram ga je postalo, da je tak. Naklonil je glavo, a spet jo je vzdignil in začel govoriti:

O kakih pravičnih pa govori Tojon? Ako o onih, ki so živeli na zemlji ob enem z Makarom v bogatih hišah, tak jih Makar dobro pozna. Njih oči so jasne, ker niso prelivale toliko solz, kolikor jih je prelil Makar, lica pa imajo svetla, ker jih umivajo v dišavah; čisto obleko pa so jim tkale tuje roke.

Makar je zopet povsili glavo, pa takoj jo je zopet vzdignil.

In vendar, češ, ali on ne vidi, da se je rodil tak, kakor drugi: z jasnimi, odkritimi očmi, v katerih sta se zrcalila nebo in zemlja, in s čistim srcem, ki je pripravljeno bilo, da se odpre vsemu lepemu na svetu? In ako

zdaj hoče skriti pod zemljo svojo mračno in zanikarno postavbo, tak tega ni on kriv. Kdo pa je kriv? Tega on ne ve . . . Ve pa jedno: da potrpežljivosti je konec v njegovem srci.

* * *

Seveda, ko bi Makar mogel videti, kakor učinek so imele njegove besede na starega Tojona, ko bi on videl, da je vsaka njegova jezna beseda padala na zlato skledo kakor svinčena utež, seveda bi upokojil svoje srce.

Pa on vsega tega ni videl, ker v srce se mu je vlivalo slepo obupanje.

On je ogledal vse svoje grenko življenje. Kako je mogel do zdaj prenašati to strašno breme? Prenašal ga je, ker je pred njim vedno migljalo — upanje, kakor zvezda mej oblaki. On je živ, torej ga morda čaka še kaj boljšega. Zdaj pa je stal na konci, in upanje je ugasnilo.

Takrat je v njegovej duši postalo temno, in v njej je začela razgrajati jarost, kakor v pušči burja o gluhej noči. Pozabil je, kje je, pred čigavim licem stoji, pozabil je vse, le svoje jeze ne . . .

Pa stari Tojon mu je rekel:

— Počakaj, ubožec! Ti nisi na zemlji. Tukaj se tudi zá te najde pravica.

In Makar se je stresel. Na srce mu je palo izpoznanje, da imajo usmiljenje k njemu, in ono se je zmeščalo; ker pa je pred njegovimi očmi stalo vse njegovo ubogo življenje, od prvega dne do poslednjega, postalo je tudi njemu žal samega sebe. In zjokal se je . . .

In stari Tojon se je tudi jokal . . . In jokal se je stari pop Ivan, in mladi božji hlapci so prelivali solze ter jih brisali s svojimi širokimi, belimi rokavi.

Tehtnica pa se je vedno majala in lesena skleda se je vzdigala vedno višje in višje! . . .

***** * * * * * Novice. * * * * * *****

— **Osebnosti.** Sodna pristava gg. dr. Fr. Bračič v Brežicah in A. Matzl v Šmarju pri Jelšah sta premeščena v Ptuj. — Pristav dr. Saliero iz Ptuja je premeščen v Gradec. — Avskultanta dr. M. Reisner v Laškem trgu in dr. Rostok pri Sv. Lenartu v Slov. Goricah sta postala pristava. — Zdravnik gosp. dr. K. Hiersche je imenovan okrožnim sodnikom v Železnikih. — Sodni oficijal gospod Aleksander Šerko v Mariboru je imenovan tolmačem za italijanski jezik. — Sodni praktikantje gg. Ferdinand Meditz v Ljubljani, Fran Šuklje in dr. Milan Geršak v Novem mestu so imenovani za avskultante.

— **Promocija.** Gosp. Viktor Zajc iz Kostanjevice je bil te dni na živinozdravniški visoki šoli na Dunaju promoviran živinozdravnikom.

— **Poroke.** Suplent v Gorici gosp. Ivan Košnik se je poročil z gđ. Angelo Vavkenovo. — Učitelj v Dragi gosp. Fr. Potokar se je poročil z gđ. Felicito Graiser iz Ljubljane. — Davčni pristav v Mokronogu gosp. Gustav Kerne se je poročil z gđ. Marijo Wirth iz Ljubljane.

— **Učiteljske premembe.** Na dosedanjih svojih mestih so stalno nastavljeni gosp. Fran Mercina v Erzeltu in gospodične Franciška Bajer v Štrekljencu, Margareta Zele v

Begunjah, Emilija Manzori v Grahovem in Amalija Kotlušek v Vipavi. — Gdč. Ivana Zupanec v Starem trgu je premeščena v Faro-Vas.

— **Kmetijski družbi kranjski** je poljedelsko ministarstvo dovolilo 3000 kron podpore za prospeh mlekarstva in 1000 kron za prospeh pridelovanja lanu.

— **Dijaški in ljudski kuhinji v Ljubljani** je deželni odbornik gosp. cesarski svetnik Murnik daroval 200 kron.

— **Nov odvetnik.** Gosp. dr. Karol Triller, odvetnik v Tolminu, se je zopet preselil v Ljubljano in je otvoril s 1. marcem svojo pisarno v Štrukljevi hiši na vogalu Dalmatinovih in Kolodvorskih ulic.

— **Poštno zvezo** in sicer trikrat na teden iz Sece so dobile vasi: Sv. Lenart, Ostri Vrh, Spodnja in Zgornja Ljuša, Rovti, Bukovica, Praprotno, Bukovščica, Dolenja vas, Zgornja in Spodnja Golina, Jamnik, Poziru, Zabrekve, Podblica in Nemile. Nekateri vasi pa iz Železnikov: Martinji vrh, Češnjica, Dražgoše, Kališe in Rudno.

— **Krojaški strokovni tečaj v Ljubljani** se nadaljuje ter so vdeleženci načrtali že nad 40 različnih konstrukcij. V minolem tednu so tečaj obiskali cesarski svetnik Murnik zadružni inspektor za Štajersko dr. Rücker in zadružni inspektor za Kranjsko Pfeifer, inspiciral pa ga je tudi strokovni učitelj tehnologično-obrtnega muzeja na Dunaju Güntel. Tečaj se zaključi v nedeljo, dne 4. marca, z razstavo vseh izvršenih del.

— **Slovenska šola na Muti**, ki jo je osnovala družba sv. Cirila in Metoda, se otvori o Veliki noči.

— **Nova jama** V Secei pri Dobrničah v trebanjskem sodnem okraju so razkrili jako lepo pozemsko jama.

— **Kaznovana dobrosrčnost.** Bivši trgovski pomočnik Grandesso je bil te dni obsojen na šest mesecev v ječo, ker je morilcu Ravniku preskrbel dve pili, s katerimi si je Ravnik pomagal iz ječe. Grandesso je bil na Žabjeku za pisarja, in je tako lahko dobil pili. Zanašal se je seveda na Ravnikovo molčečnost, a Ravnik ga je takoj izdal.

— **Pomiloščenje.** Cesar je petim kaznjenkam v kaznilnici na Bledu odpustil zadnji del prisojene jim kazni.

— **Koroški deželni šolski svet** je s posebnim ukazom na vse okrajne šolske svete in na mestni šolski svet v Celovcu odredil, da se odpravi tajna kvalifikacija učiteljstva.

— **Slovenski šolski nadzornik za Spodnje Štajersko.** Nemškonacionalni državni poslanci so poslali posebno deputacijo k naučnemu ministru, ki je protestovala proti imenovanju slovenskega šolskega nadzornika za Spodnji Štajer. Minister je sicer izjavil, da ne bo imenovan noben nadzornik, toda Nemci s tem pojasnilom še niso zadovoljni, nego zahtevajo jamstev, da se to sploh nikdar ne zgodi. Prvi se je s to buhalostjo zahtevo oglašil graški občinski svet. Značilno je, da se je zastopnik socijalnih demokratov odločno oglašil proti temu predlogu in je priznal opravičenost slovenske zahteve.

— **Vihar radi celjske gimnazije** hočejo uprizoriti nemški nacionalci. Trde, da hoče vlada sedanje samostojne slovensko-nemške razrede na celjski gimnaziji priklopiti ko paralelke temu zavodu.

— **Boykot slovenskim trgovcem** na vsej vrsti propoveduje v dopisih iz Gorice neki tržaški italijanski list. „Dolžnost meščanstva je paziti na to, da se družine glede svojih potrebščin zatekajo samo k Goričanom. Ta dolžnost se tiče tudi oblasti . . . kajti z našimi naročili si služijo nasprotniki denar, katerega porabljajo potem v našo škodo. Odtegovati sovražniku živila — to je bilo vsikdar najboljšo sredstvo v vojni!“

— **Dva novorojena otroka v vagonu za premog.** Tovorni vlak, ki je v soboto privozil iz Ljubljane v Sežano, je peljal v praznem vozu za premog dva novorojena otročička,